

Samenwerking Doelmatig Waterbeheer De Meierij

Kadernota en Meerjarenprogramma 2013-2020

De gemeenten Best, Boxtel, Haaren, 's Hertogenbosch,
Heusden, Oisterwijk, Sint Michielsgestel, Sint Oedenrode,
Vught en waterschappen Aa en Maas en De Dommel.

Februari 2013

Verantwoording

Stuurgroep

Gemeente 's-Hertogenbosch
Gemeente Oisterwijk
Waterschap Aa en Maas
Waterschap De Dommel

Ruud Schouten
Joost Wagenmakers
Francien van de Ven – Van Lee
Ben Besselink

Werkgroep

Gemeente Best
Gemeente Boxtel

Gemeente Haaren
Gemeente 's-Hertogenbosch

Gemeente Heusden
Gemeente Oisterwijk
Gemeente Sint Michielsgestel
Gemeente Sint Oedenrode
Gemeente Vught
Waterambassadeurs

Waterschap Aa en Maas

Waterschap De Dommel

Wim van der Wielen
Frits Fastenau (voorzitter)
Hans Mols
Jeroen van Baren / Pascal Peters
Albert Oostra
Eef Spekman
William Peters
Frans Veeke
Erik van Ooijen
Leon van Maren
Cindy Keukens
Harold Soffner (gemeente Bernheze)
Albert-Jan Vester (gemeente Boxtel)
Jan Malda / Eugène Heeremans
Mariëlle van Dalen
Jarno de Jonge
Helma Leopold (secretaris)
Edwin Verhees / José Llop
Henri van Wylick

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Missie en Visie	6
3.	Uitgangspunten en organisatie samenwerking	7
4.	Uitgangspunten en ambities per thema	10
	4.1 Kosten (besparingspotentieel)	10
	4.2 Kwaliteit	11
	4.3 Kracht (kwetsbaarheid)	12
	4.4 Kennis en Innovatie	13
	4.5 Klimaat en Kringloop (duurzaamheid)	14
5.	Meerjarenprogramma 2013-2020	15
Bijlagen	A Uitdagingen afvalwaterketen/watersysteem	21
	B Huidige situatie	23
	C Waterrestaurant De Meierij 2012	27
	D Samenwerkingsovereenkomst	28

1. Inleiding

Het beheer van het watersysteem, waarbinnen specifiek de (afval)waterketen, ziet zich in de toekomst voor grote uitdagingen gesteld, zie bijlage A. Ondanks alle inspanningen van de afgelopen decennia voldoet de oppervlaktewaterkwaliteit nog niet aan de Kader Richtlijn Water.

Klimaatontwikkelingen leiden tot grote onevenredigheid in de verdeling van de neerslag, met grotere en heftiger buien en langere perioden van droogte. Dit vergt aandacht voor een veerkrachtig watersysteem en een robuuste (afval)waterketen, die naast maatregelen in het rioolstelsel en het stelsel van beken en rivieren ook ingrijpende ruimtelijke maatregelen kan en zal vergen.

Tot slot biedt de afvalwaterketen nog onbenutte mogelijkheden voor winning van grondstoffen en energie, die ontsloten moeten worden voor een duurzamer beheer.

Dit alles maakt een goede afstemming tussen (afval)waterketen en watersysteem noodzakelijk. Het is daarom van essentieel belang dat de diverse actoren binnen het watersysteem en de (afval)waterketen gezamenlijk optrekken. Om de juiste afwegingen te maken ten aanzien van noodzakelijke investeringsbeslissingen, en krachten te bundelen in strategisch, tactisch en operationeel beleid. Door op deze wijze doelmatig waterbeheer te bewerkstelligen, effectief en efficiënt, zijn de wateropgaven voor de toekomst te realiseren en de daarvoor benodigde kosten in de hand te houden.

Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hebben daarom afspraken gemaakt over doelmatig waterbeheer, vastgelegd in het Bestuursakkoord Water (april 2011). In het akkoord wordt verdergaande samenwerking in de (afval)waterketen noodzakelijk gesteld om kostenbesparing, kwaliteitsverbetering en vermindering van kwetsbaarheid mogelijk te maken. Dit moet er ondermeer toe leiden dat door ombuiging de lokale lastenstijging van het waterbeheer voor burgers en bedrijven in 2020 "sterk" gematigd wordt.

De 9 gemeenten Best, Boxtel, Haaren, 's-Hertogenbosch, Heusden, Oisterwijk, Sint-Michiëlsgestel, Sint-Oedenrode, Vught, en de waterschappen Aa en Maas en De Dommel - verenigd in de werkeenheden "Doelmatig Waterbeheer De Meierij (DWDM)" – willen door samenwerking streven naar een doelmatiger waterbeheer en de hiervoor beschreven doelstellingen realiseren.

Het is hiervoor van belang dat er binnen de regio gewerkt wordt vanuit een gezamenlijke missie en met een gemeenschappelijke visie.

Tevens worden de uitgangspunten voor de samenwerking en de gezamenlijke ambities op het gebied van kostenbesparing door de doelmatigheidswinst, de kwaliteit en duurzaamheid van de waterketen en het watersysteem en de reductie van de kwetsbaarheid – zoals beschreven in deze kadernota voor de samenwerking - door alle deelnemers onderschreven.

Dit is niet geheel vrijblijvend. Om de afspraken hierin te kunnen waarborgen, zijn deze uitgangspunten en ambities vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Deze overeenkomst wordt voorjaar 2013 door alle partners ondertekend.

De samenwerkingsovereenkomst maakt tevens aantoonbaar dat werk is gemaakt van de afspraken binnen het Bestuursakkoord Water van de landelijke koepels met het Rijk.

De basis voor de gezamenlijke activiteiten is vastgelegd in een meerjarenprogramma 2013-2020, dat deel uitmaakt van onderhavige kadernota. Het meerjarenprogramma is dynamisch en kan in de loop van de jaren bij gebleken noodzaak of wens worden aangepast aan de actualiteit en nieuwe inzichten.

Jaarlijks wordt op grond van het meerjarenprogramma een meer gedetailleerd jaarplan vastgesteld, waarin de verdeling van de inzet in mankracht en financiën wordt geraamd, die na afloop van een jaar wordt verevend over de partners die van de gezamenlijke activiteiten profijt ondervinden.

In april 2012 is al een verkenning van de huidige situatie en de besparingspotenties van de samenwerkingsregio gepresenteerd. In deze kadernota zijn enkele resultaten hiervan opgenomen, voor nadere details wordt verwezen naar het verkennend rapport van april 2012.

In hoofdstuk 2 zijn de missie en de visie van samenwerkingsregio Doelmatig Waterbeheer De Meerij weergegeven.

In hoofdstuk 3 wordt kort ingegaan op de uitgangspunten en de organisatie van de samenwerking.

In hoofdstuk 4 worden de verschillende thema's van de samenwerking verwoord en de daarin door regio gehanteerde uitgangspunten en ambities, verdeeld in:

- Kosten (besparingspotentieel);
- Kwaliteit;
- Kracht (verminderen kwetsbaarheid);
- Kennis en Innovatie;
- Klimaat en Kringloop (duurzaamheid);

In hoofdstuk 5 is het meerjarenprogramma 2013-2020 samengevat. De thema's (5 K's) keren hierin herkenbaar terug in de menu's van het meerjarenprogramma, met daaronder de gerechten (activiteiten; projecten).

2. Missie en Visie

Los van de missies en visies van de afzonderlijke deelnemers, is er een gemeenschappelijke deler geformuleerd voor de missie en visie van de samenwerkende partijen, die breed gedeeld wordt en die niet strijdig is met de afzonderlijke missies en visies.

Missie

Regio De Meierij streeft naar oppervlaktewater en grondwater van voldoende goede fysisch/chemische, ecologische en fysieke kwaliteit en in een geschikte kwantiteit – niet te veel en niet te weinig – die veilig is voor de volksgezondheid, en welke bijdraagt aan een positieve beleving van de leefomgeving.

Een doelmatig en duurzaam beheer van de waterketen in het kader van de zorg voor het communale (afval)water – drinkwaterwinning/distributie, inzameling en transport van afvalwater en hemelwater (riolering) en de zuivering van het afvalwater inclusief slibverwerking – is hierbij een gezamenlijk streven.

Visie

- De gezamenlijke organisaties binnen de (afvalwater)keten in de regio De Meierij streven door een open en transparante samenwerking de doelmatigheid in het beheer te versterken. Dit wordt uitgedrukt in termen van kostenbesparing, behoud of verbetering van de kwaliteit en verminderen van de kwetsbaarheid, zoals vastgelegd in het Bestuursakkoord Water 2011.
- De beleidstermijn om deze doelstellingen te verwezenlijken ligt op 2020.
- Alle partners binnen de samenwerking dragen daar in evenredigheid aan bij, door het delen van kennis, gezamenlijke strategische en zo mogelijk ook tactische planvorming, afstemmen en uitvoeren van maatregelen, waar wenselijk en mogelijk via gezamenlijke operationele taakuitvoering.
- De grenzen van de regio De Meierij vormen hierbij geen harde muur, samenwerking buiten de regio en met andere partners is evenzeer mogelijk en wenselijk.
- Binnen de samenwerking behoudt iedere partner zijn eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

3. Uitgangspunten en organisatie samenwerking

- Wij geven invulling aan het Bestuursakkoord Water 2011 door op basis van gelijkwaardigheid en vertrouwen samen te werken aan doelmatig waterbeheer binnen de regio De Meierij en bekrachtigen dit door bestuurlijke ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst en vaststelling van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma.
- Wij streven daarbij naar maatschappelijk gezien zo laag mogelijke kosten in de (afval)waterketen, met behoud of verbetering van de kwaliteit en vermindering van de kwetsbaarheid, waarbij de zorgplichten van elke deelnemer met daarbij behorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden in stand blijven en wederzijds worden gerespecteerd.
- Wij houden rekening met de integrale consequenties van maatregelen in de waterketen, opdat die gevolgen niet zonder afweging worden afgewenteld op andere beleidsvelden van de openbare ruimte. Dat geldt ook vice versa.
- Van alle deelnemers wordt een evenwichtige bijdrage verwacht bij de gezamenlijke inspanningen.
- Binnen de samenwerking is er diversiteit aan gradaties en omvang in aantallen deelnemers, die mede afhankelijk is van het soort werkzaamheden: strategisch, tactisch of operationeel. In deze volgorde is een afname van het aantal deelnemers mogelijk of zelfs aannemelijk, in de gedachte dat de inhoud in belangrijke mate bepalend is voor de optimale organisatiestructuur van samenwerking ("*structuur volgt inhoud*").
- Op strategisch en tactisch niveau dragen alle deelnemers bij aan de samenwerking, waarbij uiterlijk 2015 een gezamenlijke watervisie (strategisch beleid) en afvalwaterketenplannen (tactisch beleid) worden vastgesteld. In de beleidsplannen worden de investerings-, beheers- en onderhoudsprogramma's van de deelnemers afgestemd en wordt ook rekening gehouden met de 2e uitvoeringsfase KRW-maatregelen van het stroomgebiedbeheersplan (SGBP). Het huidige SGBP kent een onderzoeksverplichting naar reductie van emissies van de afvalwaterketen. Dit wordt in de samenwerking vorm gegeven via de 4 M's: "Meten, Monitoren, Modelleren, Maatregelen".
- Ook op andere onderdelen van tactisch beleid dan planvorming wordt samenwerking door zoveel mogelijk deelnemers nagestreefd.
- Op operationeel terrein wordt – te starten of voort te zetten vanaf enig moment - op onderdelen samengewerkt, waarbij het aantal deelnemers mede wordt bepaald door de schaalgrootte die voor die werkzaamheden het meest doelmatig is. Daarbij wordt samenwerking buiten De Meierij niet uitgesloten.
- Andere partijen - zoals het drinkwaterbedrijf in de regio of andere mogelijke partners in het waterbeheer c.a. – kunnen op enig moment deelnemer worden in het samenwerkingsverband, indien zij de uitgangspunten onderschrijven, de doelmatigheid van het waterbeheer versterken, en de besturen van de deelnemers daarmee instemmen. Dit weerhoudt deelnemers er zelf niet van met andere partijen buiten de Meierij samen te werken.

NB.

1. Op grond van voorgaande uitgangspunten is de voorkeur uitgesproken voor een netwerksamenwerking, zonder structuraanpassingen van de organisaties van de afzonderlijke deelnemers.

Organisatie

De netwerkorganisatie kent een:

- *Stuurgroep*, bestaande uit de bestuurlijke portefeuillehouders van alle deelnemers en bestuurlijk verantwoordelijk voor het Afvalwaterteam, en het vaststellen van de jaarplannen en jaarverslagen;
- *Afvalwaterteam*, bestaande uit ambtelijke vertegenwoordigers van alle deelnemers en verantwoordelijk voor het uitvoeren van de gezamenlijke activiteiten;
- *Regiegroep*, bestaande uit 3 leden van het afvalwaterteam en een algemeen manager en verantwoordelijk voor de coördinatie en (operationele) aansturing van het Afvalwaterteam. Hiervoor worden voorgedragen: F. Fastenau (Boxtel), A. Oostra ('s-Hertogenbosch), H. van Wylick (De Dommel) en als manager J. Fraanje (gemeentesecretaris Boxtel).

Taken en werkwijzen van de drie hiervoor genoemde onderdelen zijn vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst.

Meerjarenprogramma, jaarplannen en jaarverslagen behoeven de goedkeuring van de afzonderlijke besturen van alle deelnemers. De afzonderlijke besturen behouden hun autonomie en hun verantwoordelijkheid voor hun eigen zorgplichten.

De deelnemers treden met elkaar in overleg als er zich onvoorziene omstandigheden voordoen, waardoor instandhouding van de samenwerkingsovereenkomst in redelijkheid en billijkheid niet mag worden verwacht.

Geschillen worden in eerste instantie aan de Stuurgroep voorgelegd ter beslechting in der minne. Indien dit niet slaagt, dan kan de Stuurgroep het geschil ter beslechting voorleggen aan een arbitragecommissie van bij voorkeur (oud-)bestuurders, waarbij elke geschilpartij een scheidsman aanwijst, die vervolgens samen een onafhankelijke derde, tevens voorzitter aanwijzen.

Verdeling van inzet aan personele capaciteit en kosten

De deelnemers zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de benodigde inbreng van personele capaciteit en kosten van de onder de samenwerkingsovereenkomst uitgevoerde werkzaamheden, en blijven individueel verantwoordelijk voor de overige werkzaamheden. Lokale uitwerkingen blijven zodoende ten laste van de afzonderlijke partners.

De inzet van personele capaciteit en middelen van gezamenlijke activiteiten wordt zo evenwichtig mogelijk verdeeld over de deelnemers die hier profijt van ondervinden, bij voorkeur op basis van een gelijke verdeling, of – indien naar redelijkheid en billijkheid noodzakelijk – via een andere vooraf in een jaarplan vastgelegde verdeelsleutel. Verevening vindt plaats in het jaarverslag, volgens de in het jaarplan vastgelegde verdeling.

De werkwijze van de verdeling van de lasten en baten is aangegeven in de samenwerkingsovereenkomst.

Onderstaand zijn twee rekenvoorbeelden gegeven van de verrekening van uren en middelen, ter illustratie van deze werkwijze.

Voorbeeld verevening middelen

	A	B	C	D	E	totaal
Project X						30.000
inbreng	24.000	0	6.000	0	0	
profijt (gelijk)	ja	ja	ja	nee	nee	
verevening	14.000	-10.000	-4.000	0	0	
saldo	10.000	10.000	10.000	0	0	
Project Y						24.000
inbreng	0	0	0	0	24.000	
profijt (gewogen)	nee	ja (1x)	ja (1x)	ja (2x)	ja (2x)	
verevening	0	-4.000	-4.000	-8.000	16.000	
saldo	0	4.000	4.000	8.000	8.000	
Totaal saldo	10.000	14.000	14.000	8.000	8.000	54.000
Tot. verevening	14.000	-14.000	-8.000	-8.000	16.000	

Voorbeeld verevening uren

	A	B	C	D	E	totaal
Project X						60
inbreng	40	0	10	10	0	
profijt (gelijk)	ja	ja	ja	ja	ja	
uurverdeling profijt	12	12	12	12	12	
Project Y						100
inbreng	0	60	20	20	0	
profijt (gewogen)	nee	ja (2x)	ja (1x)	ja (1x)	ja (1x)	
uurverdeling profijt	0	40	20	20	20	
Totaal profijturen	12	52	32	32	32	160
Tot. ingebracht	40	60	30	30	0	160
Saldo	-28	-8	2	2	32	0

Fin. verevening extremen

E betaalt 30 uur, A ontvangt 30 uur
evt. mee te nemen in volgend jaarplan

4. Uitgangspunten en ambities per thema

4.1. Kosten (besparingspotentieel)

- De ambitie voor de doelmatigheidsbesparing in de afvalwaterketen is – naar rato van het inwoneraantal – ten minste de landelijke doelstellingen van Bestuursakkoord water 2011 (en het daar aan voorafgaande Feitenonderzoek uit 2010, zie bijlage A) in 2020 gezamenlijk te bewerkstelligen. Dit geeft de volgende richtwaarden (met de voorlopige prognose haalbaarheid anno april 2012 van de doelmatigheidswinst in 2020):

<i>Besparingen (in structurele jaarlast, behaald in 2020)</i>	<i>Richtwaarde BA Water naar rato voor de Meierij</i>	<i>Prognose haalbaarheid in 2020 (april 2012)</i>
Riolering	€ 2,8 mln	€ 2,9 - 4,4 mln
<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe opgaven Kapitaallasten vervanging/renovatie Operationele kosten 	<ul style="list-style-type: none"> € 1,0 mln € 1,1 mln € 0,7 mln 	<ul style="list-style-type: none"> Nader te bepalen € 2,3-3,8 mln € 0,6 mln
Zuivering	€ 2,0 mln	≥ € 1,8 mln
<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe opgaven Kapitaallasten Operationele kosten 	<ul style="list-style-type: none"> € 0,3 mln € 0,3 mln € 1,4 mln 	<ul style="list-style-type: none"> ≥ € 0,2 mln ≥ € 0,7 mln € 0,9 mln
Integraal afvalwaterketen, besparing	€ 2,8 mln	> € 0,9 mln
TOTAAL	€ 7,6 mln	≥ € 5,6 - 7,1 mln

- Gemeenten spannen zich ieder voor zich en gezamenlijk in om door heroverweging van voorgenomen verbetermaatregelen in samenspraak met waterschap en door kennisdeling doelmatigheidswinst te boeken. Dit vergt nog nader onderzoek, bijvoorbeeld via de reeks van 4M's: "Meten, Monitoren, Modelleren, Maatregelen". Tevens dragen kennisdeling, onderzoek en intervisie tussen de deelnemers bij aan besparingen ten aanzien van de kapitaallasten en operationele beheerskosten van individuele gemeenten. De uitgevoerde regionale benchmark aug. 2011- apr.2012 (zie tabel) levert hiervoor de uitgangspunten.
- Waterschappen spannen zich ieder voor zich en gezamenlijk in om een besparing te bewerkstelligen in voorgenomen vervangings- en verbeterinvesteringen (directe kansen liggen er vooral bij aanpassing rwzi in zuiveringsgebied 's-Hertogenbosch en assetmanagement volgens de TCO-gedachte). Door kennisdeling, assetmanagement en samenwerking wordt op operationele kosten in het zuiveringenbeheer bespaard, waarbij tevens door innovatie nieuwe opgaven worden verwezenlijkt die leiden tot besparingen, zoals op het gebied van energie, grondstoffen, slibbehandeling e.d. De tabel geeft hiervan de huidige prognoses in mogelijke besparingen, zie ook NB 4.
- De al uitgevoerde OAS-'s in de afvalwaterketen, incl. de op basis daarvan gesloten of nog te sluiten afvalwaterakkoorden, worden gezamenlijk tot uitvoering gebracht, wat bijdraagt aan integrale besparingen in de waterketen.
- In het operationeel beheer liggen nog diverse mogelijkheden voor besparingen door samenwerking, die nog nader onderzocht moeten worden: meten & monitoren, ge-

zamenlijk gemalen- en/of IBA-beheer, storingsdiensten, gezamenlijke inkoop, inspectie en reiniging, etc. Ook samenwerking in innovaties (energie, grondstoffen, centraal zuiveren, etc.), kennisdeling, gezamenlijke planvorming (ook met andere kabel- en leidingbeheerders in de regio) bieden nog legio onverkende besparingsmogelijkheden. Dit moet in samenwerking nader in beeld worden gebracht en worden geprogrammeerd voor uitvoering.

- Hoewel er in gezamenlijkheid gezocht wordt naar de laagst maatschappelijke kosten in de waterketen, en daar gezamenlijk hulpmiddelen en toetsingsinstrumenten voor worden opgesteld en gedeeld, behoudt iedere deelnemer zijn autonomie op de uiteindelijke besluitvorming binnen zijn begroting.

NB.

1. Voor het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst is vooral nog gefocust op de eigen opgaven van gemeenten en waterschappen afzonderlijk, en minder op de mogelijkheden vanuit integrale samenwerking in de afvalwaterketen. Ook konden nog niet alle analyses in concrete ramingen worden omgezet. Dit zal in een latere fase verder uitgewerkt worden.
2. Gemeenten zien besparingspotentieel in het aanpassen van hun kostendekkingsmodel, het anders omgaan met vervangingsinvesteringen (bijv. relinen in plaats van vervangen, toepassen van 'best practice' bij werkmethoden en bij kengetallen voor eenheidsprijzen), heroverweging van reeds geplande investeringen op basis van versterkte kennis en inzichten, en kennisdeling bij operationeel beheer.
3. Waterschappen willen de besparingsdoelstellingen bereiken door doelmatiger werken (o.a. verbeteren assetmanagement, reductie energie- en hulpstoffenverbruik), goedkoper bouwen (optimaliseren risicomanagement, industriële aanpak), verdere uitwerking van het project Winnend Samenwerken Brabantse Waterschappen en innovatie (kringloopsluiting).
4. Waterschap Aa en Maas heeft inmiddels voor haar gehele beheergebied een besparingsambitie neergelegd van 10% en deze laten vaststellen door het bestuur. Het Waterschap heeft de besparingen / kostenontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende tariefontwikkelingen doorgerekend tot 2020 en deze vergeleken met de tariefontwikkeling zoals voorzien in 2010 (peildatum BAW). Met de nu geplande inspanningen wordt een tarief in 2020 voorzien dat circa 15% lager ligt dan de tariefsverwachting in 2010.
5. In het kader van besparingen door integraal werken in de waterketen is een goede start gemaakt en in gang gezet door de reeds door alle deelnemers uitgevoerde Optimalisatie Afvalwater Studies (OAS's), zie bijlage B. Verkenningen binnen het zogenaamde 'Waterrestaurant', bijlage C, bieden echter nog zicht op diverse mogelijkheden voor samenwerking tussen deelnemers op het gebied van kennisdeling, investeringsbeslissingen, en in het uitvoerend operationeel beheer: van gezamenlijk meten, monitoren en sturen tot gezamenlijk onderhoud (o.a. inspectie en reiniging), inkoop, belastinginning, gemalenbeheer, storingsdiensten, calamiteitenplannen, etc. Dit biedt nog potentie voor groei van de huidige prognose. Projecten hiervoor zijn opgenomen in het meerjarenprogramma.
6. Op dit moment lijkt de landelijk beoogde doelmatigheidswinst van 8% in 2020 hierdoor als regio vooralsnog voor meer dan 75 % haalbaar en realistisch.

4.2. Kwaliteit

- Bij strategische en tactische besluiten - vooral op het gebied van planvorming en investeringsbeslissingen - worden door waterschap en gemeente(n) gezamenlijk gedragen besluiten genomen die hun motivatie niet zozeer vinden in 'normatief denken', maar in transparante afweging van belangen en kosten van de feitelijke bijdrage van maatregelen aan het voorkomen van wateroverlast (klimaat) en de kwaliteit van het oppervlaktewater c.q. de leefomgeving.
- Het voorgaande impliceert dat het geforceerd behalen van de eenduidige basisinspanning wordt losgelaten. De focus komt daarentegen te liggen op het voorkomen

van verslechtering van de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater, in termen van ecologie, flora en fauna, c.q. het zorgen dat de KRW-doelstellingen binnen de geplande termijn worden gerealiseerd.

- De deelnemers zullen daartoe actief bijdragen aan gezamenlijke meet- en monitoringsprogramma's die informatie opleveren over het daadwerkelijk functioneren van de afvalwaterketen, waarmee nut en noodzaak van het gezamenlijke investeringsprogramma kan worden gemotiveerd. Strategie is de (kosten)effectiviteit van maatregelen te onderbouwen met inzet van modellen en uiteindelijk enkel maatregelen te programmeren die aantoonbaar effectief zijn, conform de afspraken van het SGBP.
- De basis voor de strategische en tactische besluiten wordt met ingang van 2015 vastgelegd in een gezamenlijke watervisie en afvalwaterketenplannen, zie hoofdstuk 3. Het gezamenlijke afvalwaterketenplan vormt de koepel voor de wettelijke vereiste beleidsplannen van de afzonderlijke deelnemers.
- De doelmatigheidsbesparingen mogen niet leiden tot kwaliteitsvermindering in het functioneren van de (afval)waterketen en de openbare ruimte. Waar mogelijk wordt binnen de bestaande middelen gestreefd naar kwaliteitsverbetering.
- Wij gaan kennis en ervaringen actief delen om de kwaliteit van ons handelen te verbeteren. Daarin kunnen niet alle deelnemers evenveel leidend zijn, maar zullen we wel een zo evenwichtige mogelijke verdeling van inspanningen nastreven. Wij maken daarbij gebruik van het instrument 'Waterrestaurant' (zie kader), waar wij via inventarisatie in aug.2011 – apr.2012 de interesses van alle deelnemers in kaart hebben gebracht en daarbij een match hebben gemaakt tussen vragers en (potentiële) bidders van kennis. Op basis van deze uitkomsten zijn werkgroepen samengesteld om deze onderwerpen verder uit te werken of te onderzoeken en kennis te delen.

Het Waterrestaurant is een dynamisch instrument, onderwerpen kunnen door deelnemers worden toegevoegd of afgevoerd, naar gelang de behoefte. In die zin fungeert het ook als Marktplaats voor kennis en ervaringen.

Op dit moment staan ondermeer de volgende onderwerpen in de belangstelling:

- *uitwerking van OAS's;*
- *gezamenlijke operationele activiteiten, zoals: storingsdienst, bewaking en sturing van gemalen, meten en monitoren, rioolinspectie en –reiniging, aanbesteding nieuwe werken, onderhoud waterlopen, verwerking berm- en slootmaaisel, belastingheffing;*
- *activiteiten op het gebied van communiceren, kennis en resultaten delen.*

Het Waterrestaurant

NB.

1. Bij het actief delen van kennis en ervaringen zullen niet alle deelnemers evenveel leidend zijn, maar wordt wel een zo evenwichtige mogelijke verdeling van inspanningen nagestreefd. Deelnemers kunnen besparingen realiseren, daarin bijgestaan door andere deelnemers die hen voeden met kennis en/of capaciteit. Ook zijn er onderzoeksinspanningen te verdelen en vervolgens gezamenlijk te benutten.
2. Via het instrument 'Waterrestaurant' zijn de interesses van alle deelnemers in kaart gebracht en is een match gemaakt tussen vragers en (potentiële) bidders van kennis. Op basis van deze uitkomsten zijn voor de activiteiten in het meerjarenprogramma werkgroepen samengesteld en trekkers daarvan aangewezen om deze onderwerpen verder uit te werken of te onderzoeken en kennis te delen. Hierbij wordt – waar mogelijk – samen opgetrokken met andere werkeenheden.
3. De basis voor de strategische en tactische besluiten is bij voorkeur vast te leggen in een gezamenlijke watervisie en afvalwaterketenplannen, met afstemming van investeringsplannen in de afvalwaterketen. Het jaar 2015 lijkt daarvoor het meest geschikt, gelet op de looptijd van vigerende plannen en de start van de tweede tranche van de KRW-stroomgebiedbeheersplannen. Dit vergt een start in 2013.

4.3. Kracht (Kwetsbaarheid)

- Hoewel het Bestuursakkoord Water spreekt van het verminderen van Kwetsbaarheid spreken wij bij voorkeur over de versterking van ons handelen vanuit gecombineerde Kracht. Dit maakt de doelstelling breder, ziet verder toe dan enkel op de zwakte van beperkingen in personele capaciteit, maar ziet ook toe op verleggen van grenzen in kennis en mogelijkheden tot innovatie.
- Wij beperken de nadelige gevolgen van beperkte beschikbare capaciteit binnen deelnemers, zowel in termen van uitval door arbeidsongeschiktheid, personeelsverloop, of kennisachterstand, door zo veel mogelijk op eigen kracht gezamenlijke instrumenten, tijdelijke opvang, kennisdeling, werkplekroulatie of andere organisatorische maatregelen in te zetten.
- Wij zijn ons er van bewust dat vergrijzing en onvoldoende compensatie van uitstroom door nieuwkomers op de arbeidsmarkt een ernstige bedreiging is voor de continuïteit van doelmatig waterbeheer in de toekomst. Wij ondersteunen daarom initiatieven die belangstelling wekken bij scholieren en studenten voor waterbeheer en innovatie, en hen ruimte bieden voor ontwikkeling daarin.

NB.

1. Uit een globale analyse volgt dat vooral bij de kleinere gemeenten nadelen worden ervaren door beperkte beschikbare capaciteit, zowel in termen van uitval door arbeidsongeschiktheid, personeelsverloop, of kennisachterstand. De samenwerking zal hier oplossingen voor moeten aanreiken, die nog nader verkend moeten worden.
2. Ook vergrijzing en onvoldoende compensatie van uitstroom door nieuwkomers op de arbeidsmarkt vormen een ernstige bedreiging voor de continuïteit van doelmatig waterbeheer in de toekomst. Daarom zijn initiatieven die belangstelling wekken bij scholieren en studenten voor waterbeheer en innovatie te ondersteunen. Met opleidingen zijn vaste stageplaatsen af te spreken en er zal worden deelgenomen aan het landelijk programma Watertrainees.

4.4. Kennis en Innovatie

- Wij spannen ons in om door delen van kennis en ervaring onze horizon van doelmatig waterbeheer te verbreden en dagen elkaar uit creatief te blijven werken aan innovatie en ontwikkeling. Het 'Waterrestaurant' (zie Kwaliteit) is de basis voor die uitdagingen.
- Wij verspreiden onze kennis en ervaringen actief, zowel intern in het samenwerkingsverband als daarbuiten, onder professionals maar ook onder de belanghebbenden in brede zin (bewoners, bedrijven, opleidingen, brancheorganisaties), en staan open voor nieuwe ontwikkelingen elders.

NB.

1. Innovatie kan op alle gebieden worden geëntameerd, in het strategisch, tactisch of operationeel denken en handelen. Frisdenken moet ruimte geven aan nieuwe ontwikkelingen en het buiten de gebruikelijke paden treden. Brainstormsessies kunnen elkaar uitdagingen bieden om over na te denken. Excursies en informatieve bijeenkomsten moeten tot denken aanzetten. Hoe gaat de afvalwaterketen er in de toekomst uitzien, hoe spelen we daar op in, kunnen we daar pilots voor opzetten? Ontwikkeltrajecten duren soms vele jaren, je kunt er niet vroeg genoeg mee beginnen.

2. De verspreiding en het delen van kennis en ervaringen is in belangrijke mate afhankelijk van goede communicatie. Communicatie is een gezamenlijk opgepakte activiteit in het meerjarenprogramma, maar elke deelnemer houdt hierin ook een eigen verantwoordelijkheid.

4.5. Klimaat en Kringloop (Duurzaamheid)

- Bij de doelstellingen op het gebied van kwaliteit kennen wij grote waarde toe aan duurzaamheid, in alle vormen. Dat wil zeggen dat de gekozen oplossingen een goed evenwicht moeten bieden tussen 'planet, people en profit', en problemen niet moeten afwentelen op anderen of de toekomst. Dat geldt zowel voor de fysisch/chemische, ecologische en fysieke kwaliteit van de leefomgeving, als ook voor de financiering van de afvalwaterketen en de aandacht voor het welbevinden van personeel of mogelijkheden voor 'social return' bij uitbesteding van werkzaamheden.
- Naast duurzaamheid nemen bij de gekozen oplossingen de afwegingen ten aanzien van klimaatontwikkelingen ook een belangrijke plaats in, waarbij wij er ons van bewust zijn dat de invloed van het klimaat niet alleen in de afvalwaterketen zelf opgelost moet worden, maar dat dit in het brede gebied van de openbare ruimte voldoende aandacht dient te krijgen.
- Wij willen de doelmatigheidswinst benutten om de kostenverhogende gevolgen van klimaatontwikkelingen zo veel mogelijk te compenseren.

NB.

1. Innovatieprojecten op het gebied van energie en grondstoffenterugwinning zullen belangrijk bijdragen aan het verduurzamen van de (afval)waterketen. Hiervoor zijn al diverse projecten in voorbereiding, zoals: Groen Gas (Aa en Maas) en Energiefabriek (De Dommel). Echter ook de financiering van de afvalwaterketen en aandacht voor het welbevinden van personeel, of mogelijkheden voor 'social return' bij uitbesteding van werkzaamheden vallen onder de duurzaamheidsaandacht.

5. Meerjarenprogramma 2013-2020

In de verkennende studie in 2012 is onderzocht waar de noodzaak en de kansen liggen voor een gezamenlijke uitvoering van activiteiten in de samenwerkingsregio. Het rapport van april 2012 geeft hier al het nodige inzicht in, maar dit zal voor de meeste activiteiten nog verder uitgewerkt en geïmplementeerd moeten worden in de komende jaren.

Niet alle deelnemers nemen aan alle activiteiten deel, en niet alle deelnemers zijn bij elke activiteit belanghebbend bij het resultaat. De activiteiten zijn daarom verdeeld onder een aantal subwerkgroepen, en aan elke subwerkgroep is/wordt een trekker aangewezen. Tevens is er wat betreft de uitvoering een indeling gemaakt in korte termijn, middel-lange termijn en langere termijn.

Bij de activiteiten is aangesloten bij de 5 K's van hoofdstuk 4: Kosten, Kwaliteit, Kwetsbaarheid, Kennis en Innovatie, Klimaat- en Kringloop. Een en ander is samengevat in een meerjarenprogramma, zie volgend schema van de meerjarenplanning.

Het meerjarenprogramma is de richtlijn voor de gezamenlijke activiteiten in de komende jaren tot 2020. Het programma is dynamisch en kan bijgesteld worden aan de hand van nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Het is echter niet de bedoeling gemakkelijk geprogrammeerde onderwerpen te verschuiven of weg te laten. Dat kan enkel gemotiveerd, waarbij het behalen van de doelstellingen wel voorop blijft staan.

Eind 2016 is een evaluatiemoment gepland. Dan zal worden bekeken hoe de samenwerking verloopt en of de samenwerkingsovereenkomst en de programmering bijstelling behoeven.

Per jaar wordt tevens een jaarplan van de activiteiten in dat jaar opgesteld, met factsheets van de projecten, de begroting en de voorgestelde verdeling van de lasten. De jaarplannen worden jaarlijks vastgesteld door de Stuurgroep.

Elk jaar wordt afgesloten met een jaarverslag, met een verantwoording van de bereikte resultaten van de gezamenlijke activiteiten en een voorstel voor de verevening van lasten.

Menu + Gerecht	2013	2014-2015	2016-2020	Best	Boxtel	Haaren	's-Hertogenbosch	Heusden	Oisterwijk	St-Michielsgestel	S-Oedenrode	Vught	Aa en Maas	De Dommel
Kostenmenu														
Advisering kostendekkingsplannen: ¹⁾				b	D	D	D	b	T	b	b	b	b	D
MBA - gezamenlijke hoofdpост gemalen ²⁾				b	b	D	b	b	D	b	b	b	b	T
Onderzoek besparingsmogelijkheden B&O drukriolering				b	b	D	b	D	b	b	T	D	-	-
Besparingsmogelijkheden rioolinspectie en -reiniging				b	T	D	b	b	D	D	b	b	b	D
Verwerking berm- en slootmaaisel ³⁾				b	D	b	D	b	b	b	D	b	b	T
Onderhoud watergangen en berm-slotten ³⁾				b	D	b	d	b	b	b	b	D	b	D
Storingsdienst gemalen / inspecties				b	b	b	b	b	D	b	b	D	D	D
Gezamenlijk aanbesteden nieuwe werken				b	D	D	b	b	D	b	D	b	b	D
Kwaliteitsmenu														
Calamiteitenplan				b	D	b	T	D	b	b	b	b	b	D
Samenwerking grondwaterbeheer (kwantiteit) ⁴⁾				b	D	b	D	D	b	b	D	D	b	T
Meten en monitoren afvalwaterketen / stedelijk water				D	b	b	D	D	b	D	b	D	T	T
Modelleren afvalwaterstelsels				D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
Gezamenlijke watervisie + afstemming vGRP's en BZP's				D	D	D	T	D	D	D	D	D	D	D
Kwetsbaarheidmenu														
Inzet watertrainees en onderwijsveld				b	b	b	b	b	b	b	b	D	D	D
Kennispool / verminderen personele kwetsbaarheid				b	D	b	b	b	b	b	b	b	b	D
Kennismenu														
Platform Innovatie en Kennis Stedelijk Water (IKEA)				b	D	b	D	b	b	b	b	b	D	T
Versterken communicatie:				b	D	b	D	b	D	b	b	T	D	D
Klimaat- en kringloopmenu														
Energieopwekking				b	b	b	D	b	b	b	b	b	T	T
Grondstoffenterugwinning				b	b	b	D	b	b	b	b	b	T	T

¹⁾ samen met regio Hart van Brabant en Brabantse Delta

²⁾ samen met gemeenten Nuene en Son en Breugel

³⁾ samen met regio's Hart van Brabant en Kempen

⁴⁾ samen met Brabant Water

T Trekker subwerkgroep

D Deelnemer in subwerkgroep / kennisinbreng

b Belanghebbend/geïnteresseerd in gerecht

- Geen belang of interesse in gerecht

Noot: Projecten 'Onderhoud watergangen en berm-slotten' en 'Inzet watertrainees en onderwijswereld' worden getrokken door de Waterambassadeur Midden/Brabant (uit Boxtel).

Meerjarenplanning 2013-2020 Doelmatig Waterbeheer De Meierij

In het volgende overzicht wordt kort ingegaan op de diverse onderdelen van het meerjarenprogramma. Voor meer info wordt verwezen naar de factsheets van het jaarplan.

Wat willen we bereiken

Input

Planning

Advisering kostendeckingsplannen

Doelstelling is om voor iedere gemeente (waterschap) mogelijkheden tot kostenbesparing binnen de kostendeckingsplannen in beeld te brengen. Zo mogelijk leidt dit tot aanpassing van de kostendeckingsplannen bij het opstellen van nieuwe vGRP's.

Hierbij wordt gekeken naar de opzet van de kostendeckingsplannen, de mogelijke besparingen in de exploitatiekosten en investeringsramingen aan de hand van best practices en wordt gekeken naar de doelmatigheid van de afschrijvingsmethodiek.

Het resultaat is een optimalisatie van de kostendeckingsplannen en het behalen van maximale besparingen hierin in 2020.

Het project wordt samen gedaan met regio Hart van Brabant.

Beide regio's leveren elk ca. 280 uur.

Start is in 2013. Doorlooptijd onzeker, maar naar verwachting tot 2013 of 2014.

MBA - gezamenlijke hoofdstof gemalen

Waterschap De Dommel onderzoekt met gemeenten Haaren, Oisterwijk, Nuenen en Son en Breugel de haalbaarheid van een gezamenlijke hoofdstof voor Monitoring en Besturing van de Afvalwaterketen.

Deze hoofdstof biedt o.m. de mogelijkheid om het operationele beheer uit te voeren en op termijn centraal te sturen in de riolering en het transportstelsel.

Resultaten zijn een gezamenlijk gebruik van een MBA met gunstige prijs-kwaliteitverhouding, verbeterde bedrijfszekerheid, bruikbare en uitwisselbare data, kennis over het functioneren van de waterketen in de praktijk en verminderen van de kwetsbaarheid.

Betreft een al lopend project.

Inbreng regio de Meierij in kader van kennisdeling is ca. 90 uur.

nov. 2010 – nov. 2013

Onderzoek besparingsmogelijkheden beheer en onderhoud (inspectie) drukriolering

Doelstelling is besparingen te realiseren in beheer en onderhoud van drukriolering, door best practices te inventariseren en mogelijkheden te zoeken in o.a. software, gezamenlijke inkoop, innovatie, onderhoudsstrategie, digitaal beheer in het veld.

Resultaat is een overzicht van mogelijke besparingen, verslag onderzoek beste onderhoudsstrategie en schaalgrootte, en een concreet voorstel voor gezamenlijke inkoop/aanbesteding met bestekken.

Ca. 200 uur , en ca.€ 5.000,-

maart 2013 - juli 2014.

Gezamenlijk aanbesteden rioolinspectie en –reiniging

In de zuiveringskring Boxtel-Haaren wordt het bestek rioolinspectie en –reiniging gezamenlijk door één penvoerder voorbereid en gezamenlijk door één partij op de markt gebracht. Het is een bestaand project wat gedeeld kan worden met andere deelnemers.

Resultaat is kostenbesparing, en vermindering kwetsbaarheid. Jaarlijkse evaluatie is vliegwieltje voor kwaliteitsverbetering.

Betreft een al lopende activiteit, input in kader van kennisdeling is ca. 34 uur/jaar.

Doorlopend, al sinds 2006.

Verwerking berm- en slootmaaisel

Doelstelling is het uitwisselen van kennis over het verwerken van berm- en slootmaaisel en het onderzoeken van mogelijkheden/-alternatieven voor doelmatige verwerking van dit maaisel op korte en langere termijn. Gekeken wordt naar toepassing in de korte kringloop, kansen als grondstof en C2C in samenwerking met ZLTO, provincie, verwerkers, e.d.

Resultaat zijn een of meer themabijeenkomsten en verbeterd inzicht in kansen en belemmeringen, wat kan leiden tot kostenbesparing en kwaliteitsverbetering.

Regio werkt hierin samen met gemeenten Tilburg, Oirschot, Eersel en Bergeijk. Inzet ca. 400 uur, waarvan 245 uur binnen de Meierij.

nov. 2012 – juni 2013

Wat willen we bereiken

Input

Planning

Onderhoud watergangen en bermsloten

Doelstelling is mogelijkheden te verkennen voor besparingen in onderhoud van watergangen en bermsloten door samenwerking tussen gemeenten en waterschappen. Daarbij wordt o.a. gelet op:

- aanpassen van de Keur (meer maatwerk, schouw koppelen aan onderhoudsgang, onderhoud duikers bij vergunninghouders);
- gezamenlijk (voorbereiden) aanbesteden.

Resultaat is kostenbesparing door doelmatiger slootbeheer en zo mogelijk bevordering biodiversiteit.

Regio werkt hierin samen met gemeenten Oirschot en Tilburg en ws Brabantse Delta. Inzet Meierij ca. 200 uur en € 20.000.

2013-2014

Storingsdienst gemalen / installaties

Doelstelling is het inventariseren van mogelijkheden in kostenbesparing en/of kwaliteitsverbetering door gezamenlijke uitvoering van een storingsdienst voor gemalen en andere installaties. Tevens zal een gezamenlijke aanpak de organisatorische kwetsbaarheid doen verminderen.

Resultaat zijn afspraken over het gezamenlijk uitvoeren van een storingsdienst van deelnemers.

Inzet en trekker nog te bepalen.

2014-2015

Gezamenlijk aanbesteden nieuwe werken

Doelstelling is het inventariseren van mogelijkheden voor kostenbesparing en/of kwaliteitsverbetering door gezamenlijke (voorbereiding) van aanbesteding van nieuwe werken. Dit kan variëren van kennisdeling tot gezamenlijk opstellen van bestekken, aanbesteding en/of directievoering door één partij. Praktijkvoorbeelden zijn:

- Aanbesteding relinen riolering gemeenten Haaren en Oisterwijk;
- Aanbesteding Moerenburg Tilburg, waterschap en gemeente bouwen gezamenlijke randvoorziening, aanvoergemaal, regenwaterbuffer en helofytenfilter;
- Aanbesteding buffer Middelbeers, gezamenlijke voorziening die fungeert als randvoorziening (BBB) voor de gemeente Oirschot en buffer (compensatie afnametekort) voor het waterschap.

Resultaten zijn kostenbesparing en/of kwaliteitsverbetering.

Mee te nemen bij opzetten gezamenlijke watervisie en afstemming GRP's en BZP's.

Inzet en trekker nog te bepalen.

2014-2015 inventarisatie. Uitvoering 2016 en verder (of eerder indien mogelijk).

Calamiteitenplan

Doelstelling is voor iedere partner een format beschikbaar te maken voor beleidskaders calamiteitszorg, een calamiteitenplan en diverse calamiteitenbestrijdingsplannen, en partners op te leiden. De plannen zullen lokaal verder uitgewerkt moeten worden.

Resultaat zijn gezamenlijk gedragen beleidskaders, calamiteitenplannen en calamiteitenbestrijdingsplannen. Tevens een voorstel voor gezamenlijke opleiding, training en oefening.

Ca 310 uur en € 5.000,-

nov. 2012 – eind 2013

Samenwerking grondwaterbeheer (kwantiteit)

Doel is het tijdig verkrijgen en beschikbaar stellen van gevalideerde gegevens en advies over grondwaterstanden voor doelmatige invulling van grondwaterbeleid. Afhankelijk van de individuele stand van zaken per deelnemer wordt gewerkt aan meetplannen, opzetten meetnetten, meetnetbeheer, databeheer en informatievoorziening. Beoogde resultaten zijn kostenreductie, verhogen kwaliteit, verbeteren kennis en verminderen kwetsbaarheid. In 2015 beschikt iedere gemeente over goed inzicht in de grondwaterstanden in stedelijk gebied, over- en onderlastsituaties, en kansen voor hemelwaterinfiltratie

Samen met Brabant Water. Input bedraagt ca. 370 uur en € 18.000,-

Sep. 2013 - 2014

Wat willen we bereiken

Input

Planning

Meten en monitoren afvalwaterketen / stedelijk beheer

Het project is in principe begrensd tot bij OAS 's-Hertogenbosch betrokken gemeenten en ws Aa en Maas. De andere gemeenten en ws De Dommel zijn hier al mee aan de slag (in verschillende stadia). Bekeken wordt of bij die structuur kan worden aangesloten. Doelstelling is informatiebehoefte te inventariseren en op basis daarvan een meetstrategie (per gemeente danwel collectief) op te zetten, vaststellen noodzakelijke meetapparatuur, beheersstructuur en investeringen en verdere projectaanpak. Resultaat is een concreet meetplan met afspraken over organisatie en feitelijke uitvoering van metingen aan de afvalwaterketen, en wat er met de analyses zal worden gedaan.

Meetplan en metingen zijn continue proces, ook voor de andere gemeenten en ws De Dommel.

Continu

Geraamde inzet is ca. 580 uur en ca. € 35.000,- kosten.

2013

Modelleren afvalwaterstelsels

Om het toekomstig investeringsprogramma doelmatig verantwoord vast te stellen wordt de aanpak van meten en monitoren, modelleren en maatregelen voorgesteld. Meten en monitoren brengt de knelpunten (systeem en keten) in beeld. Zie de hiervoor genoemde activiteit. Daarna volgt modelleren (riolering, rwzi en oppervlaktewatersysteem), om via het daadwerkelijk functioneren van de waterketen na te gaan hoe de bestaande voorzieningen zo optimaal mogelijk ingezet kunnen worden en waar het beste maatregelen kunnen worden genomen.

Inzet en trekker nog te bepalen

Start 2013, doorlopend in 2014-2015 en verder

Gezamenlijke watervisie met afstemming vGRP's en BZP's

Doelstelling is bij de eerstvolgende herziening van de meeste plannen (2015) een gezamenlijke watervisie in de regio op te zetten, waaronder de – onderling afgestemde – vGRP's en BZP's met hun investeringsplannen en dekkingsplannen worden gehangen. Dit loopt synchroon met de tweede tranche van de stroomgebiedbeheerplannen van de KRW en is daarmee in relatie gebracht. Resultaat is een regionale visie en onderling afgestemde uitvoeringsplannen binnen de regio voor de periode 2015-2020.

Inzet nog te bepalen.

2014-2015

Inzet watertrainees, en onderwijsveld

Doelstelling is enerzijds de directe kwetsbaarheid in personele capaciteit te beperken en anderzijds het aanbod aan goed geschoold personeel te stimuleren. Hiervoor wordt aansluiting gezocht bij het landelijk programma van Watertrainees door beschikbaarstelling van traineeplaatsen binnen de regio, en anderzijds overeenkomsten met opleidingen aan te gaan voor vaste stageplaatsen in de regio. Resultaat is extra personele capaciteit binnen de regio, inzetbaar naar behoefte en ter opvang van knelpunten in bezetting.

Inzet ca. 170 uur per jaar aan begeleiding. Kosten € PM (in principe worden de kosten gedekt door subsidies, m.u.v. stagevergoedingen)

2013 en verder

Kennispool / verminderen personele kwetsbaarheid

Doelstelling is door samenwerking en kennisdeling de kwetsbaarheid bij gemeenten en/of waterschappen te verminderen. Mogelijkheden daarvoor worden onderzocht, zoals opzetten van een digitaal prikbord om vraag en aanbod bij elkaar te brengen, gebruik maken van elkaars specialismen (bijv. SOBEK-specialist rioleringsmodellen bij Aa en Maas, of specifieke kennis van medewerkers in 's-Hertogenbosch in planvorming/procesbegeleiding. Resultaat is verminderde kwetsbaarheid, verbeterde kwaliteit, behoud van kennis in de regio (minder inhuur). Mogelijk ook minder kosten.

Inzet nog te bepalen.

2014-2015 en verder

Wat willen we bereiken

Input

Planning

Platformbijeenkomsten Innovatie- en KennisAgenda Stedelijk Water (IKEA)

Doel is invulling te geven aan een Innovatie- en KennisAgenda (IKEA) om innovatie in beheer van vandaag en morgen in te bedden. Daartoe wordt kennis gedeeld in platformbijeenkomsten, ideeën verkend en proeftuinen opgezet.

Resultaten zijn de ontwikkeling van instrumenten als een Kennis- en Innovatieplatform Meierij met themabijeenkomsten, een innovatieprijs en proeftuinen. Ook deelname aan interregionale bijeenkomsten en de Nationale Kennisagenda.

Input ca. 320 uur en € 6.000,- per jaar.

2013 en verder

Versterken communicatie

Doelstellingen zijn door kennisdeling de kwetsbaarheid te verminderen en door gezamenlijke voorbereiding, aanbesteding en verspreiding van drukwerk of communicatiemiddelen besparing te behalen. Het project richt zich daarbij op het samen communiceren en uitvoeren van campagnes over o.a. subsidieregelingen, beleid, vergunningverlening en handhaving; de bewustwording en gedragsbeïnvloeding van burgers, en het gezamenlijk afstemmen/uitvoeren van een omgevingsloket en website-informatie.

Resultaten zijn een gezamenlijk communicatieplan, verbeterde en op elkaar afgestemde websites, uitwisseling teksten en info, verbetering processen vergunningverlening en handhaving.

Inbreng is vooralsnog geraamd op ca. 200 uur en ca. € 14.000,- aan kosten.

2013-2015 en verder

Energieopwekking

Doelstelling is het bevorderen van energieopwekking in de afvalwaterketen, zoals de innovatieprojecten Groen gas (Aa en Maas) op de rwzi's-Hertogenbosch en Energiefabriek Tilburg (Dommel).

Daarnaast kan worden verkend of er andere innovatieve mogelijkheden zijn voor warmte-energieterugwinning in de afvalwaterketen en centrale slibverwerking. Kennis wordt gedeeld via IKEA.

Resultaat is kostenbesparing en bevorderen van duurzaamheid.

Kosten niet verrekend, volgt kaders horizontale samenwerking Brabantse waterschappen. Separate afspraken bij lokale initiatieven

2013 e.v.

Grondstoffenterugwinning

Doelstelling is het ontwikkelen aan het terugwinnen van fosfaat en cellulose, en struvietwinning. In bredere zin is hierbij ook te denken aan toepassingsmogelijkheden voor effluent en het verwaarden van reststromen zoals contracting van nieuwe stromen (bijv. mest verwerken op rwzi's/slibgisting).

Kosten niet verrekend, volgt kaders horizontale samenwerking Brabantse waterschappen.

2013 e.v.

Overige uren en kosten

Naast de in het voorgaande overzicht opgenomen uren en kosten worden in de jaarplannen tevens uren opgenomen voor overleg van het Afvalwaterteam, activiteiten van het regieteam, uren van belangstellenden ten behoeve van feed back en kennis delen van (resultaten van) projecten. Tevens wordt een forfaitaire financiële bijdrage per deelnemer vastgesteld voor de dekking van out-of-pocket kosten in het kader van ondersteuning, huur zalen en voorzieningen, etc.

In de jaarplannen worden jaarlijks alle begrote kosten en uren per deelnemer vastgelegd. Normaliter zullen deze uren en kosten al in de begrotingen van deelnemers zijn voorzien.

Bijlage A Uitdagingen afvalwaterketen/watersysteem

Uitdagingen afvalwaterketen en watersysteem

Van normatief denken naar immissiegericht denken

De oppervlaktewaterkwaliteit voldoet nog niet aan de Kader Richtlijn Water.

Tot nog toe werd de afstemming tussen de gemeentelijke rioolstelsels en de waterkwaliteit vooral gebaseerd op normen ten aanzien van berging en afvoercapaciteit (de basisinspanning). Hiermee werd beoogd de vuilvracht van de riooloverstorten te limiteren en daarmee de oppervlaktewaterkwaliteit te bevorderen. Door middel van de OAS's werd tevens beoogd daarbij te streven naar laagst maatschappelijke kosten van de investeringen in de afvalwaterketen.

Met de huidige kennis en stand van zaken is echter niet of onvoldoende bekend of en in welke mate de emissies van de afvalwaterketen feitelijk (negatief) bijdragen aan het behalen van de ecologische doelstellingen.

Dit zogenaamde waterkwaliteitspoor is een immissiegerichte aanpak in tegenstelling tot het treffen van generieke maatregelen c.q. de basisinspanning (de emissiegerichte aanpak). Het waterkwaliteitspoor beoogt het treffen van kosteneffectieve maatregelen op de juiste plek. Het besef is gaandeweg gegroeid dat hierbij niet meer de normatieve aanpak de juiste vorm is, maar dat er sprake moet zijn van een gezamenlijke inspanning op basis van kennis en inzicht in de processen en effecten van maatregelen. Alleen dan is een doelmatig, effectief en efficiënt, pakket van maatregelen te realiseren.

Dit kan aantoonbaar worden gemaakt door het doorlopen van een cyclisch proces van monitoren, meten, modelleren en maatregelen. Dit proces, dat gezamenlijk wordt uitgevoerd door de waterschappen en gemeenten, zal in toenemende mate worden toegepast in het Meierijgebied.

Klimaatontwikkelingen

Onder invloed van de opwarming van de aarde spelen de veranderingen in de waterkringloop een belangrijke rol in de dimensionering van de afvalwaterketen. Rioolstelsels en zuiveringen worden aangelegd met een lange levensduur. Het is daarom van groot belang bij het dimensioneren rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen en hiervoor een robuuste afvalwaterketen en -systeem op te zetten. De klimaatontwikkeling leidt tot grotere en heftigere buien, die het hemelwatersysteem en de afvalwaterketen moet kunnen verwerken. Het besef groeit dat dit niet meer uitsluitend met grotere buizen is op te vangen, maar een integrale aanpak vergt van het (afval)watersysteem, met extra mogelijkheden voor berging van pieken. Naast aandacht binnen de afvalwaterketen vergt dit ook aandacht binnen de ruimtelijke ordening. Behalve knelpunten door overvloed aan neerslag, zullen er door de klimaatontwikkelingen ook langere perioden van droogte ontstaan, die hun invloed hebben op het watersysteem. Ook hier zal gezamenlijk op moeten worden geanticipeerd.

Klimaatadaptatie en doelmatig waterbeheer gaan hierbij hand en hand en vergen een gezamenlijke inspanning van alle betrokken partijen.

Van waterketen-denken naar watersysteem-denken

Voornoemde ontwikkelingen brengen met zich mee dat het steeds meer noodzakelijk wordt om communaal afvalwater, oppervlaktewater, hemelwater en grondwater in hun gezamenlijkheid te bekijken. Het stadium dat de afvalwaterketen c.q. riolering als een 'eenvoudig' stelsel buizen kan worden gezien is reeds lang gepasseerd. De afvalwaterketen (riolering-zuivering) raakt steeds meer verweven met het (afval)watersysteem (droogweerafvoer, hemelwater, grondwater, zuivering, oppervlaktewater). Enkelvoudige oplossingen zijn niet meer voldoende, en er ontstaat een complex geheel van samengestelde maatregelen om alle vormen van water binnen het stedelijk en landelijk gebied beheersbaar te houden.

Binnen dit complex is een goede afstemming tussen alle partijen essentieel om dit waterbeheer doelmatig te kunnen uitvoeren. Sectorale aanpak is niet meer toereikend, maar samenwerking

binnen de diverse disciplines, taakvelden en actoren is essentieel om een stabiel, robuust en veerkrachtig beheer van het watersysteem te kunnen garanderen naar de toekomst toe.

Gebrek aan grondstoffen en energie

De maatschappij gaat gebukt onder de toenemende druk op de beschikbare voorraden aan grondstoffen en energie. De behoefte aan kringloopbeheersing groeit sterk. Binnen de afvalwaterketen lijkt hier nog een fors potentieel te liggen aan mogelijkheden voor grondstofterugwinning (denk aan fosfaten, stikstof) en energie (afvalwaterwarmte, vergisting), die in snel tempo tot ontwikkeling aan het komen is.

Ook voor deze opgaven is samenwerking van alle actoren in de afvalwaterketen van groot belang.

Samenwerking is de sleutel voor oplossingen

De traditionele verdeling van enkelvoudige taken binnen de waterketen en het watersysteem raakt versleten en past niet meer bij de toekomstige opgaven, zoals hiervoor beschreven. Eendrachtige samenwerking en bundeling van krachten is van wezenlijk belang om tot de goede oplossingen te komen.

Grenzen vervagen, zowel technisch als ruimtelijk. Kennisdeling, maar ook actieve feitelijke samenwerking op uitvoerend vlak zijn essentieel. Vanaf het begin van deze eeuw wordt hier al druk aan gewerkt. Intensivering van de samenwerking in Doelmatig Waterbeheer binnen de regio De Meierij is hierin een logische stap.

Besparingstaakstelling Doelmatig waterbeheer vanuit het Bestuursakkoord Water

In onderstaande tabel is de landelijke (kostenbesparings)opgave door Doelmatig Waterbeheer met samenwerking in de waterketen op basis van het inwonertal vertaald in een opgave naar rato voor de De Meierij-werkeenheden (Meierij 352.800 inw; Nederland 17.000.000 inw).

De cijfers voor de landelijke opgave komen voort uit het uitgevoerde Feitenonderzoek uit 2010.

	Omschrijving in Feitenonderzoek (BestuursAkkoord)	Opgave BA mln €/jaar in 2020	Opgave Meierij mln €/jaar In 2020
Riolering	Besparing op nieuwe opgaven	50	1,0
	Besparing op kapitaallasten	55	1,1
	Besparing op operationeel beheer	35	0,7
	subtotaal	140	2,8 (€ 8,00/inw)
Zuivering	Besparing op nieuwe opgaven	15	0,3
	Besparing op kapitaallasten	15	0,3
	Besparing op operationele kosten	70	1,4
	subtotaal	100	2,0 (€ 5.70/inw)
Integratie	Gezamenlijk afvalwaterketenbeheer	140	2,8 (€ 8,00 /inw)
Totaal		380	7,6 (€ 21,70 /inw)

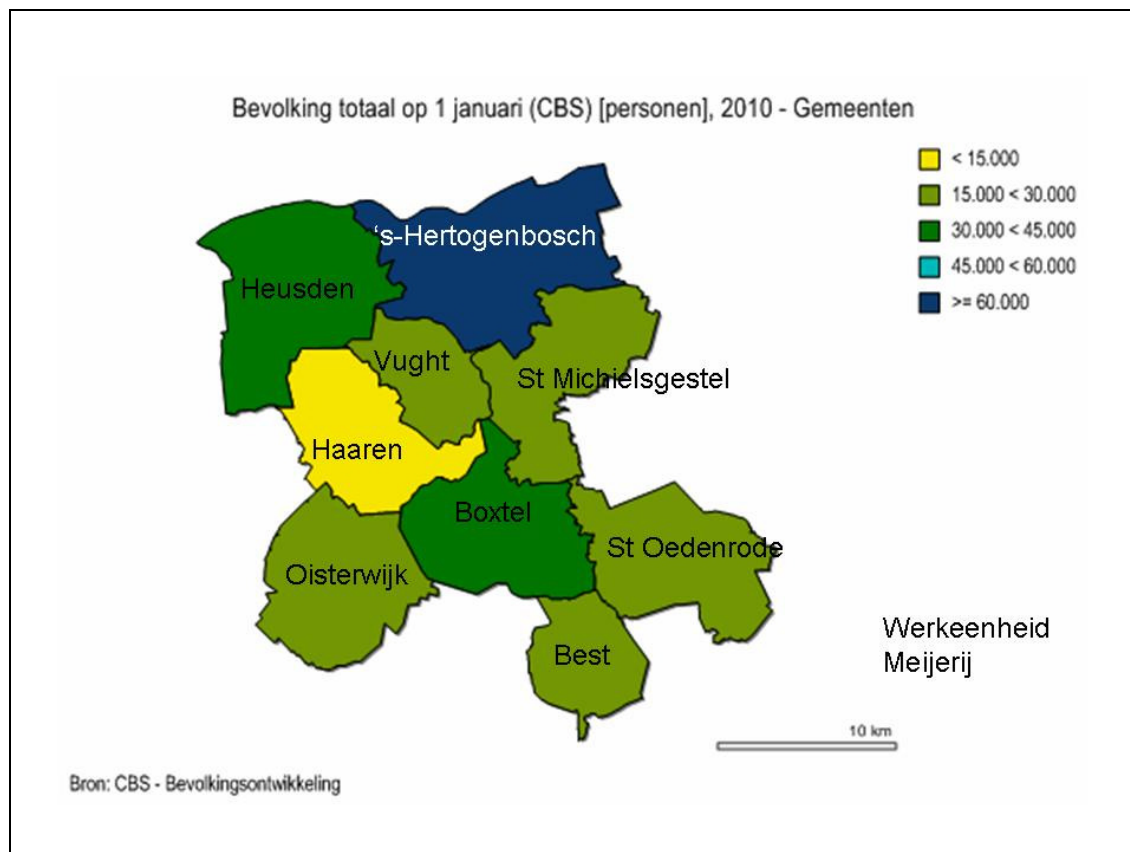
De opgave voor de doelmatigheidswinst in 2020 voor de Meierij gerelateerd aan de landelijke cijfers komt uit op ca. 7,6 miljoen per jaar, ofwel ca. € 22 per inwoner. Uiteindelijk gaat het vooral om beleidsherverwegingen voor nieuwe opgaven, ombuiging van de kapitaallasten en besparingen op operationele kosten door de deelnemers zelf en een rendabele vorm van samenwerking.

De financiële effecten van de besparingen moeten leiden tot ombuigingen van de zuiverings – en rioolheffingen.

Bijlage B Huidige situatie

De bestaande riolering en de vigerende beleidsplannen anno 2012 van de gemeenten zijn weergegeven evenals de zuiveringen en de beleidsplannen van de waterschappen. Het geschiedt op basis van kengetallen en kenschetsen.

Onderstaand is het gebied van de werkeenheid De Meierij met globale bevolkingscijfers weergegeven.

Gemeenten met globale bevolkingscijfers van werkeenheid Meierij

Beschrijving riolering en zuiveringen

Het gebied van de werkeenheid De Meierij heeft de volgende kenmerken:

- 352.800 inwoners
- 149.500 huishoudens
- 22.600 bedrijven
- 1.888 km systeembuis vrijval
- 56,7% gemengd, 43,3% gescheiden
- 106 km persleiding
- 520 km persleiding (drukriolering)
- 3060 minigemalen
- 4 rioolwaterzuiveringsinstallaties en 24 hoofdgemalen

Naast de bovenstaande numerieke kenschetsen heeft het gebied aanvullend de volgende kenmerken:

- Het gebied heeft een landelijk karakter met één grote stedelijke kern, 's Hertogenbosch.
- Er is daardoor relatief veel drukriolering.
- Nagenoeg alle gemeenten voldoen aan de basisinspanning.
- Bijna alle OAS-'s zijn afgerond met afvalwaterakkoorden (alleen nog niet voor rwzi 's Hertogenbosch), waarin afspraken tussen gemeenten en het waterschap zijn aangegeven voor samenwerkingsprojecten en afstemming van investeringen.
- De bodem waarin de riolering is aangelegd bestaat voor een groot deel uit zand. In de buurt van Maas, Dommel en Aa en andere beken bevinden zich kleilagen in de zanderige bodem. Kortom met name in de rivierdalen kan de riolering van uitbreidingslocaties in de betreffende lagen liggen.
- Er zijn problemen met grondwater op verschillende locaties in het gebied.
- In het algemeen ligt de riolering er kwalitatief goed in. De basis voor goed functioneren is dus aanwezig. De gemiddelde leeftijd van de riolering is als volgt:

Gemeenten	Gemiddelde leeftijd riolering in jaren (per 1 jan 2010 bron Benchmark)
Best	25,5-27
Boxtel	25,5-27
's Hertogenbosch	>33
Haaren	28,5-30
Heusden	27,-28,5
Oisterwijk	28,5-30
Sint Michielsgestel	28,5-30
Sint Oedenrode	27-28,5
Vught	30-31,5
Gemiddeld	28-30

Gemiddelde leeftijd riolering (vrijverval stelsel) De Meierij

Waterschap Aa en Maas en waterschap De Dommel dragen de zorg voor de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater binnen hun beheergebieden. Om tot een optimale waterkwaliteit van het oppervlaktewater te komen hebben deze waterschappen onder meer de taak het communale afvalwater te transporteren en zuiveren, alvorens het water wordt geloosd op het oppervlaktewater. In de onderstaande tabel zijn de voornaamste gegevens samengevat weergegeven van de RWZI's in het gebied van de werkeenheid.

Gegevens per zuivering	RWZI 's Hertogenbosch	RWZI Boxtel	RWZI St Oedenrode	RWZI Haaren
Aangesloten gemeenten/kernen	's Hertogenbosch, Heusden, Vught	Boxtel, St Michielsgestel (en Esch)	St Oedenrode, Best	Haaren, Oisterwijk
Bouw/renovatiejaar	1973 / 1988	2006	2011	1985
Ontwerpcapaciteit à 150 g TZV	310.000 ie	109.000 ie	86.000 ie	Niet te bepalen
Werkelijk à 150 g TZV	284.000 ie	84.000 ie	84.000 ie	40.000 ie
Hydr. capaciteit RWA/DWA	13.400/3.800 m3/h	3.150/600 m3/h	3.800/880 m3/h	2.500/400 m3/h
Aantal gemalen	8	7	6	3
Persleiding	44,5 km	16,6 km	15,5 km	11,6 km
Vrij verval			5,7 km	
Rendement CZV-Ntot-P	91-75-84 %	92-84-91 %	92,5-89-92 %	93-85-84 %

Overzicht aanwezige RWZI's in de Meierij

Beleidsplannen en bestaande samenwerking

Beleidsplannen gemeenten

In de onderstaande tabel zijn de vigerende beleidsplannen van de gemeenten aangegeven met jaartallen

Gemeenten	VGRP	Waterplan
Best	2011-2015	Incl. VGRP
Boxtel	2010-2014	Waterplan 2004-2025 Watervisie 2010-2019
's Hertogenbosch	2009-2014	2009-2014
Haaren	2008-2012	Incl.
Heusden	2012-2016	2008-2013
Oisterwijk	2009-2015	n.v.t.
Sint Michielsgestel	2010-2014	2004
Sint Oedenrode	2012-2016	Incl.
Vught	2012-2017	Incl.

Vigerende beleidsplannen per gemeente in de Meierij

Beleidsplannen waterschappen

De van toepassing zijnde beleidsplannen van WS Aa en Maas en De Dommel zijn onderstaand weergegeven:

Ws Aa en Maas

- Waterbeheerplan 2010 – 2015;
- Bestuursakkoord “Samen werken aan water 2009-2012”, 8 januari 2009;
- Strategiedocument “Waterproof 2012, 20 oktober 2008;
- Ambitienota Afvalwaterketen 2011-2012 Aa en Maas, 30 augustus 2011;
- Afvalwaterakkoorden voortvloeiend uit de optimalisatiestudies afvalwatersysteem;
- Beleidsnotitie “Waterkwaliteit: onderdeel riooloverstorten”, AB 28 november 2008;
- Beleidsnota hemelwater, AB 2 juli 2010;
- Stimuleringsregeling hemelwater, AB 1 juli 2011;
- Programmabegroting 2013, AB 16 november 2012.

Ws De Dommel

- Krachtig Water, Waterbeheerplan 2010-2015;
- Coalitieprogramma “Stromend Water” voor de bestuursperiode 2009 – 2013;
- Emissiebeheersplan deel rwzi's (DB 17-10-2007 \ I-07-01598);
- Beleidsstrategie waterkwaliteitsspoor/KRW overstorten – januari 2008;
- Strategie afvalwaterketen 2010-2015 (DB 24-8-2010, B-10-00446, 5893);
- Stimuleringsregeling afkoppelen 2008-2012;
- Samenwerking meten en monitoring riolering, augustus 2007;
- Kadernota Stedelijk Water, april 2006;
- Innovatieagenda Waardecreatie Afvalwaterketenbehandeling (DB 25-10-2011, I7553);
- Meerjarenbegroting 2012-2015 (AB 29 juni 2011).

Bestaande samenwerkingsverbanden

Tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en waterschappen bestaan al de volgende samenwerkingsverbanden:

- Sinds 2001 is er een intentieverklaring “samenwerken in de waterketen” tussen de gemeenten Boxtel, Haaren, Oisterwijk, Sint Michielsgestel en WS de Dommel;
- Er zijn oriënterende gesprekken tussen de pleingemeenten St Michielsgestel, St Oedenrode, Haaren en Vught inzake samenwerking o.a. op het gebied van rioolbeheer;
- Er bestaat een samenwerking tussen Haaren, Oisterwijk, Nuenen en het WS de Dommel inzake een gezamenlijke hoofdpst;
- Er bestaat een samenwerking op het gebied van rioolbestekken tussen Haaren en Oisterwijk;
- Er zijn afvalwaterakkoorden gesloten tussen de waterschappen Aa en Maas en Dommel en de gemeenten die betrekking hebben op investeringsprojecten en operationele activiteiten:

OAS resultaat	Afvalwaterakkoord
OAS cluster Den Bosch (2010)	In voorbereiding
Afstemming investeringen € 3.000.000 minder meer.	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenschappelijk monitoring- en beheerssysteem. • Verdere invulling waterkwaliteitsdoelstellingen.
OAS cluster Boxtel (2006)	September 2006
Prognose 2020 opvangen met extra afkoppelen. Investing €1.000.000,= minder meer.	<ul style="list-style-type: none"> • Overnamepunten + afnamehoeveelheid. • Gezamenlijk aanbesteden rioolreiniging en inspectie. • Gezamenlijk meten en monitoren. • Verbreding afvalwaterakkoord.
OAS cluster Haaren (2006)	September 2006 + actualiseren 2012
Extra afkoppelen in gemeente Haaren en Oisterwijk voorkomt uitbreiding gemalen en persleidingen waterschap. Hiermee ontstaat een duurzamere afvalwaterketen bij dezelfde investering.	<ul style="list-style-type: none"> • Overnamepunten + afnamehoeveelheid. • Realisatie optimalisatiemaatregelen en financiële vergoeding. • Gezamenlijk aanbesteden rioolreiniging en inspectie. • Gezamenlijk meten en monitoren.
OAS cluster Sint-Oedenrode (2004 + 2011)	Met gemeente Best in 2012
Renovatie rwzi Sint-Oedenrode vormt geen belemmering in behalen van de KRW-doelen tegen de laagst maatschappelijke kosten. Hergebruik buffer waterschap als randvoorziening gemeente Best.	<ul style="list-style-type: none"> • Overnamepunten + afnamehoeveelheid. • Afspraken gebruik buffer waterschap. • Gezamenlijk meten en monitoren.

Stand van zaken OAS/Afvalwaterakkoorden

Gemeente	Monitoren	Meetplan	Meten	Modelleren	Maatregelen
Best	ja	2012	2012	-	-
Boxtel	ja	2009	2009	2011	2012 ev
Den Bosch	ja	2011	2012		
Haaren	ja	2008	2012	-	-
Heusden	initiatiefase	initiatiefase	initiatiefase		
Oisterwijk	ja	2008	2012		
St Michielsgestel	deels	2012	-	-	-
Sint-Oedenrode	nee	Ntb			
Vught	ja	Ntb			

Stand van zaken monitoren, meten, modelleren en maatregelen Meierij.

Bijlage C Waterrestaurant De Meerij 2012

Menu + Gerecht	Deelnemer											
	TOTAAL	Haaren	Boxtel	Vught	Michielsgestel	Oisterwijk	Best	Den Bosch	Heusden	Oedenrode	Aa en Maas	De Dommel
X = wens, waar wil ik het resultaat van hebben												
X in Blauw = wat wil ik mee uitwerken												
Communicatie menu												
Samen communiceren	7	x	x	x	x	x			x			x
Bewustwording burger	5	x	x	x	x							x
Onderwijs	4		x	(x)					x			x
Social media	2		(x)									x
Workshops	3	x				x						x
Fysiek restaurant	2	x										x
Overige	1			x								
Kennis menu												
Thema bijeenkomst	6	x	(x)	x	x	x						x
Andere branches	4		(x)	x					x			x
Interesseplein	2	x										x
Testlab	7	x	x	x	x	x			x			x
Kennispool	7	x	x	x	x	x			x			x
Rioleringsadviseur obv modellen (Sobek)	1										x	
Planvorming - procesbegeleiding	1							x				
Resultaat menu												
Datastroom	2	x	x									
Garanties afgeven	0											
Successen tonen	4	x	x			x						x
Ontwikkelingshulp	3	x		x								x
Uitzendbureau	4	x	(x)	x								x
Calamiteiten	6	x	x				x	x	x			x
Opleidingen	3	x		x								x
OAS+ obv meten/monitoren afstemmen investering	7	x		x		x	x		x		x	x
Bespaar menu												
Meten en monitoren	8	x	(x)	x	x	x	x			x		x
Gezamenlijke hoofdpst (MBA)	5	x	(x)	x		x						x
Onderhoud en storingsdienst gemalen/installaties	4			x		x			x			x
Gezamenlijk aanbesteden rioolreiniging/inspectie	6	x	x	x	x	x						x
Gezamenlijk aanbesteden nieuwe werken	5	x	x		x	x						x
Onderhoud waterlopen	4	x	x	x								x
Verwerking berm- en slootmaaisel	7	x	x	x				x	x	x		x
Belastingheffing	2			x								x
B&O gemalen\persleidingen\randvoorzieningen	2										x	x
Suggesties voor nieuwe gerechten												
Nadeelcompensatie nutsbedrijven aanpakken												
Productontwikkeling/subsidie afkoppelen particulieren												
Communicatie over aanpak omgevingsloket												
Websiteontwikkeling												

Inventarisatie wensen en behoeften Waterrestaurant in de Meerij

- Groen: gerecht beschikbaar;
- Geel: gerecht in ontwikkeling (bijv. pilot);
- Rood: gerecht nog niet beschikbaar, nog te ontwikkelen;

Bijlage D Samenwerkingsovereenkomst

De ondergetekenden:

- de **gemeente Best**, gevestigd te Best, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door zijn gevolmachtigd wethouder, de heer W.P.J.M. Gloudemans;
- de **gemeente Boxtel**, gevestigd te Boxtel, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door zijn gevolmachtigd wethouder, de heer W.A.M. van de Langenberg;
- de **gemeente Haaren**, gevestigd te Haaren, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door zijn gevolmachtigd wethouder, de heer H.M.J. van den Dungen;
- de **gemeente 's-Hertogenbosch**, gevestigd te 's-Hertogenbosch, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door zijn gevolmachtigd wethouder, de heer RGJ Schouten;
- de **gemeente Heusden**, gevestigd te Heusden, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door zijn gevolmachtigd wethouder, de heer K. van Bokhoven;
- de **gemeente Oisterwijk**, gevestigd te Oisterwijk, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door zijn gevolmachtigd wethouder, de heer J.C.A.M. Wagenmakers;
- de **gemeente Sint-Michielsgestel**, gevestigd te Sint-Michielsgestel, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door zijn gevolmachtigd wethouder, de heer J.A.H.M. Maas;
- de **gemeente Sint-Oedenrode**, gevestigd te Sint-Oedenrode, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door zijn gevolmachtigd wethouder, de heer R.A. Dekkers;
- de **gemeente Vught**, gevestigd te Vught, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door zijn gevolmachtigd wethouder, de heer W.S. Seuren;
- het **waterschap Aa en Maas**, gevestigd te 's-Hertogenbosch, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door het gevolmachtigd lid van zijn dagelijks bestuur, mevrouw F. van de Ven – van Lee;
- het **waterschap De Dommel**, gevestigd te Boxtel, ter zake van deze overeenkomst vertegenwoordigd door het gevolmachtigd lid van zijn dagelijks bestuur, de heer B.J.M. Besselink;

alle ondergetekenden gezamenlijk of onderling onderscheiden ook genoemd "*Partners*";

komen op basis van onderstaande overwegingen en bepalingen overeen onderhavige overeenkomst met elkaar aan te gaan met als doel gezamenlijk een doelmatig waterbeheer in hun grondgebied te bevorderen.

Deze overeenkomst kan worden aangehaald als:

"Samenwerkingsovereenkomst Doelmatig Waterbeheer De Meierij".

OVERWEGINGEN

- A. Waterschappen hebben op grond van de Waterwet de volgende zorgplichten:
 - a. zorgplicht voor beheer van het regionale watersysteem (art. 3.2 Waterwet);
 - b. zorgplicht voor de zuivering van stedelijk afvalwater (art. 3.4 Waterwet).
- B. Gemeenten hebben op grond van de Wet Milieubeheer en de Waterwet drie zorgplichten:
 - a. zorgplicht voor inzameling en transport stedelijk afvalwater (art. 10.33 Wet Milieubeheer);
 - b. zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater (art. 3.5 Waterwet);
 - c. zorgplicht voor grondwatermaatregelen, onder voorwaarden (art. 3.6 Waterwet).
- C. Waterschappen en gemeenten dragen zorg voor de benodigde afstemming van taken en bevoegdheden met het oog op doelmatig en samenhangend waterbeheer (art. 3.8 Waterwet).
- D. Partners onderkennen dat zij zich conform het landelijk Bestuursakkoord Water (24 mei 2011) gezamenlijk zullen moeten inzetten voor "een mooi, veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van het watersysteem en de waterketen om zo de kwaliteit van het beheer te vergroten tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten".

- E. Gemeenten en waterschappen staan voor serieuze opgaven ter verbetering van het beheer van de afvalwaterketen, gevormd door riolering en afvalwaterzuiveringsinstallaties. Door slim samen te werken zijn er door gemeenten en waterschappen structureel en substantieel voordelen te behalen in het beheer van de afvalwaterketen. Deze samenwerking gaat uit van het bundelen van kennis en capaciteit, het verder professionaliseren en - waar doelmatig - het gezamenlijk uitvoeren van de beheertaken. Er is geen sprake van overheveling van wettelijke taken of verantwoordelijkheden.
- F. In verschillende bestuurlijke en ambtelijke overleggen van Partners is gesproken over de manier waarop door samenwerking een doelmatigheidswinst in de afvalwaterketen van de betrokken partijen kan worden bereikt, welke onderwerpen gezamenlijk worden opgepakt en welk samenwerkingsverband wordt opgezet om de beoogde doelmatigheidswinst te behalen.
- G. Doelmatigheid (en daarmee ook doelmatigheidswinst) wordt niet uitsluitend beschreven aan de hand van het kostenaspect. Bij de beoordeling van doelmatigheid spelen nadrukkelijk ook de aspecten kwetsbaarheid, kwaliteit en kennis bij samenwerking een belangrijke rol. Deze aspecten zijn (zeker op wat langere termijn) van grote invloed op de kosten. Samenwerking levert ook tijdswinst op doordat met dezelfde formatie meer deeltaken (door het benutten van schaafeffecten) kunnen worden uitgevoerd.
- H. Samenwerken leidt tot het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening. De kwaliteit van de oplossingen neemt toe door een meer integrale benadering van problemen en een betere onderbouwing van afwegingen.
- I. Er is een meerjarenprogramma opgesteld, dat op veel fronten bijdraagt aan een verhoogd kennisniveau. Kennisontwikkeling en kennisoverdracht vinden plaats via ondermeer gezamenlijke visievorming, onderzoek, interpretatie van praktijkmetingen en onderlinge kennisdeling.
- J. Samenwerking brengt de realisatie van duurzame en innovatieve oplossingen eerder in beeld vanwege de mogelijke koppeling van afval- en energiestromen en vanwege de koppeling van (afval)waterketen en watersystemen. De samenwerking leidt ook tot het reduceren van de kwetsbaarheid van de eigen organisatie.
- K. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat door een gezamenlijke uitvoering van het meerjarenprogramma kosten zijn te besparen door het maken van integrale afwegingen bij investeringen en exploitatie, afstemming van werkzaamheden, benutting van nieuwe technieken, bovengrondse in plaats van ondergrondse maatregelen, schaalvoordelen in inkoop en beheer, besparing op energie- en onderhoudskosten en minder risico van fouten en desinvesteringen vanwege tijdige bijsturing door meer inzicht en overzicht.
- L. Deze overeenkomst geeft invulling aan de opzet van een netwerkorganisatie van Partners en vormt samen met het meerjarenprogramma 2013-2020 de basis voor de aanpak van de doelmatigheidsopgave in deze regio.
- M. In de samenwerking zullen Partners de eigen regie en de verantwoordelijkheden behouden, waarbij beleid wordt vastgesteld door de afzonderlijke besturen.
- N. Voor de operationele uitvoering van de projecten uit het meerjarenprogramma zal – voor zover nodig – gebruik worden gemaakt van separate uitvoeringsovereenkomsten per project, waarin Partners de randvoorwaarden van hun samenwerking alsmede de verdeling van de kosten van het uitvoeringsproject nader vastleggen.
- O. Drinkwaterbedrijf Brabant Water maakt (nog) geen direct onderdeel uit van deze netwerkorganisatie, maar zal vanuit zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid en expertise ondersteunend zijn op bij zijn missie en visie passende onderwerpen.

1. Begrippen en Definities

- 1.1 *De Stuurgroep:*
bestaat uit de bestuurlijke portefeuillehouders van Partners, van elk één, en is bestuurlijk verantwoordelijk voor het Afvalwaterteam.
- 1.2 *Het Afvalwaterteam:*
bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van Partners, van elk ten minste één, en is als uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk voor het uitvoeren van de in deze samenwerkingsovereenkomst benoemde activiteiten.
- 1.3 *De Regiegroep:*
bestaat uit een afvaardiging van drie leden uit het Afvalwaterteam, twee vanuit de gemeenten en één vanuit de waterschappen, aangevuld met ten minste één algemeen manager (gemeentesecretaris of directeur/manager van een waterschap) van een der Partners, en is verantwoordelijk voor de coördinatie en (operationele) aansturing van het Afvalwaterteam.
- 1.4 *Het meerjarenprogramma:*
is het meerjarenplan (periode 2013-2020) dat het Afvalwaterteam opstelt en periodiek actualiseert, en als basis geldt voor de werkzaamheden die het Afvalwaterteam uitvoert.
- 1.5 *Het jaarplan:*
is het jaarlijks door het Afvalwaterteam op te stellen jaarplan van geplande gezamenlijke activiteiten met begroting en is een afgeleide van het meerjarenprogramma.
- 1.6 *Een uitvoeringsovereenkomst:*
is een overeenkomst tussen Partners ter zake van een in een jaarplan genoemde activiteit, waarin nadere afspraken zijn opgenomen over onder andere: het verrichten van (rechts)handelingen, aanbesteding, opdrachtverlening, meerwerk, aansprakelijkheid, verzekering, onderlinge kostenverdeling en projectorganisatie.
- 1.7 *Het jaarverslag:*
is het jaarlijks door het Afvalwaterteam op te stellen jaarverslag over de gezamenlijk uitgevoerde activiteiten van het jaarplan met de financiële verrekening en verantwoording.

2. Samenwerkingsovereenkomst netwerkorganisatie

- 2.1 *Naam*
Partners werken samen onder de naam Doelmatig Waterbeheer De Meierij.
- 2.2 *Doel*
De overeenkomst heeft tot doel om doelmatige samenwerking in waterbeheer tussen Partners te bevorderen met als oogmerk het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven tegen de maatschappelijk laagste kosten.
- 2.3 *Duur*
a. De overeenkomst treedt in werking op de datum van ondertekening en eindigt op 1 januari 2017.
b. Evaluatie van deze overeenkomst vindt plaats in de periode voorafgaand aan de laatste drie kalendermaanden van de looptijd van de overeenkomst. In aansluiting op die evaluatie beslissen partijen of, en zo ja, op welke wijze zij de samenwerking voortzetten.
- 2.4 *Toetreding*
Na het ondertekenen van deze overeenkomst kunnen andere partijen alleen toetreden na schriftelijke goedkeuring van alle Partners.
- 2.5 *Samenwerking buiten de overeenkomst*
Elk van de Partners is vrij samenwerkingsovereenkomsten aan te gaan buiten deze overeenkomst, mits zij tevens blijven bijdragen aan onderhavige overeenkomst.
- 2.6 *Uittreding en opheffing*
a. Partners verbinden zich bij het ondertekenen van deze overeenkomst voor de gehele duur van de overeenkomst.
b. Partners kunnen na gezamenlijk overleg besluiten dat de werking van de overeenkomst eerder eindigt dan 1 januari 2017.

2.7 *Lopende verplichtingen*

Partners verplichten zich hierbij om hun aandeel in de tijdens de looptijd van deze samenwerkingsovereenkomst - op basis daarvan - aangegane verplichtingen die doorlopen na beëindiging van de overeenkomst te zullen nakomen.

3. **Structuur en Besturing**

3.1 *Aansturing*

3.1.1 Uitgangspunten aansturing

- a. Eindverantwoordelijk voor het uitvoeren van deze overeenkomst is de Stuurgroep.
- b. De uitvoering van de samenwerking geschiedt binnen of onder begeleiding van een of meer leden van het Afvalwaterteam, binnen de geldende verantwoordelijkheden van de organisatie van elk van de Partners. Een en ander zoals zo nodig nader vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst.
- c. De coördinatie en (operationele) aansturing van het Afvalwaterteam berust bij de Regiegroep. De Regiegroep controleert het meerjarenprogramma, het jaarplan en het jaarverslag en legt deze ter besluitvorming voor aan de Stuurgroep.
- d. De besluitvorming in het kader van de Samenwerkingsovereenkomst Doelmatig Waterbeheer De Meerij ligt bij de Stuurgroep binnen de grenzen zoals vastgelegd in deze overeenkomst. De afzonderlijke besturen van de Partners behouden hun autonomie in de definitieve besluitvorming.

3.2 *Stuurgroep*

3.2.1 Taken

- a. Vaststellen voorzitterschap Stuurgroep.
- b. Vaststellen samenstelling en zittingsduur Regiegroep.
- c. Vaststellen van het meerjarenprogramma, het jaarplan en het jaarverslag.

3.2.2 Werkwijze en besluitvorming

- a. De Stuurgroep kiest uit haar midden een voorzitter en bepaalt zelf de zittingsperiode van de voorzitter.
- b. De Stuurgroep stelt de samenstelling en zittingsduur van de Regiegroep vast op voordracht van het Afvalwaterteam.
- c. De Stuurgroep komt naar behoefte bijeen, met een frequentie van ten minste eenmaal per jaar. De Regiegroep draagt zorg voor agendering.
- d. De besluitvorming in de Stuurgroep geschiedt bij meerderheid van stemmen in een gelijke stemverhouding en geldt als gezamenlijk genomen besluit. In situaties waar geen meerderheid van stemmen is, besluit de voorzitter hoe in deze situatie verder wordt gehandeld.
- e. De besluitvorming in de Stuurgroep over meerjarenprogramma, jaarplan, en jaarverslag is onder voorbehoud van goedkeuring door de besturen van de Partners. Die goedkeuring wordt geacht te zijn gegeven uiterlijk drie maanden na aanbieding van de stukken aan de besturen van de Partners, tenzij Partners binnen die termijn anders besluiten. Nader overleg zal plaatsvinden over de ontstane situatie indien het voorbehoud zich realiseert.

3.3 *Afvalwaterteam*

3.3.1 Taken

- a. Voordragen van samenstelling en zittingsduur van de Regiegroep aan de Stuurgroep, daaronder inbegrepen het aanwijzen van de voorzitter en secretaris van het Afvalwaterteam.
- b. Opstellen van meerjarenprogramma, jaarplan en jaarverslag van gezamenlijke activiteiten, alsmede zorg dragen voor een goede vastlegging van de daarvoor benodigde administratieve gegevens.
- c. Coördineren en afstemmen van de (afval)watertaken binnen Doelmatig Waterbeheer de Meerij en de interne organisatie en bewaken van de kosten en kwaliteit.

- d. Programmeren van onderzoek en maatregelen van de gezamenlijke activiteiten van het meerjarenprogramma en de jaarplannen, een en ander in overeenstemming met de meerjarenplanningen uit de gemeentelijke rioleringsplannen van de betrokken gemeenten en de waterbeheersplannen van de waterschappen.
 - e. Zorg dragen voor het uitvoeren van de taken en activiteiten zoals die in het jaarplan zijn opgenomen, waaronder inbegrepen de inzet van ambtenaren van de deelnemende Partners, uitgaande van kennis, vaardigheid en inzetbaarheid of kwetsbaarheid.
 - f. Coördineren en plannen van inzet van externe ondersteuning binnen de financiële kaders van het jaarplan.
 - g. Begeleiden en bewaken van taken die zijn uitbesteed.
- 3.3.2 Werkwijze
- a. Het Afvalwaterteam wordt samengesteld uit ten minste een vertegenwoordiger van elk van de Partners, zodanig dat elke Partner de benodigde kennis en vaardigheden in kan brengen betreffende alle taken die moeten worden uitgevoerd.
 - b. Het Afvalwaterteam kiest uit zijn midden een voorzitter, een secretaris en een derde lid, die gezamenlijk met ten minste één algemeen manager (gemeentesecretaris of directeur/manager van een waterschap) van één van de Partners de Regiegroep vormen, en draagt deze Regiegroep met een door hen gekozen zittingsduur ter vaststelling voor aan de Stuurgroep.
 - c. De mate en wijze waarop het Afvalwaterteam bij elkaar komt, wordt bepaald door de Regiegroep.
- 3.3.3 Inzet capaciteit en budget
- a. Partners conformeren zich aan de vastgestelde inzet per medewerker in het Afvalwaterteam op basis van de daarover gemaakte afspraken in het jaarplan waarvoor goedkeuring van alle Partners is verkregen.
 - b. Partners conformeren zich aan het vastgestelde budget voor het Afvalwaterteam op basis van de daarover gemaakte afspraken in het jaarplan waarvoor goedkeuring van alle Partners is verkregen.
 - c. Partners komen overeen om ten aanzien van activiteiten waar in het jaarplan wel kosten zijn geraamd maar nog geen onderlinge verdeling van de lasten (uren en/of kosten) is opgenomen met elkaar een nadere uitvoeringsovereenkomst te zullen sluiten.
- 3.3.4 Facilitering
- a. De leden van het Afvalwaterteam blijven in dienst en daarmee onder verantwoordelijkheid van de organisatie van de Partner welke zij in het Afvalwaterteam vertegenwoordigen.
 - b. De organisatie van elk van de Partners faciliteert de medewerkers van het Afvalwaterteam, zodat zij hun bijdrage aan het Afvalwaterteam kunnen leveren in overeenstemming met de in het jaarplan, dan wel nadere uitvoeringsovereenkomsten, afgesproken ureninzet.
- 3.4 *Regiegroep*
- 3.4.1 Taken
- a. Agendering en voorbereiden van de besluitvorming van de Stuurgroep.
 - b. Coördineren van de activiteiten van het Afvalwaterteam.
 - c. Opstellen van een jaarlijkse voortgangsrapportage.
 - d. Controleren van meerjarenprogramma, jaarplan en jaarverslag en doorgeleiden naar de Stuurgroep voor besluitvorming.
 - e. Advies geven over invulling nieuwe activiteiten en taken.
 - f. Zichtbaar maken van de opbrengsten van de samenwerking in nauwe samenwerking met het Afvalwaterteam en het hierover adviseren van de Stuurgroep.
- 3.4.2 Werkwijze
- a. Samenstelling en zittingsduur van de Regiegroep wordt vastgesteld door de Stuurgroep op voordracht van het Afvalwaterteam.
 - b. De Regiegroep komt naar behoefte bijeen.

4. Financiën en Verplichtingen Partners

4.1 *Gezamenlijke financiering*

- a. Partners zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor financiering van de werkzaamheden voortvloeiend uit deze overeenkomst. Het meerjarenprogramma, het jaarplan evenals een eventueel gesloten uitvoeringsovereenkomst zijn hiervoor leidend.
- b. Partners zijn individueel verantwoordelijk voor de kosten die samenhangen met overige of aanvullende diensten, buiten de gezamenlijke activiteiten beschreven in het jaarplan of nader gesloten uitvoeringsovereenkomsten.
- c. Ter dekking van algemene kosten van de samenwerking wordt jaarlijks een forfaitair bedrag geïnd dat gelijk is voor elk van de Partners. Dit budget wordt beheerd door een van de Partners. Het forfaitair bedrag wordt vastgelegd in het jaarplan.

4.2 *Kosten, inzet en verrekening van middelen*

- a. De verdeling van de jaarlijkse kosten voor Partners van gezamenlijk te voeren activiteiten zijn vastgelegd in het jaarlijks op te stellen jaarplan, dan wel in nader te sluiten uitvoeringsovereenkomsten.
- b. De verdeling van de kosten wordt bepaald naar rato van het verwachte belang dat Partners van de gezamenlijke activiteit ondervinden, zodanig dat naar redelijkheid en billijkheid een verevening plaatsvindt van de geraamde inzet van middelen van afzonderlijke Partners.
- c. Ter verrekening van de kosten wordt bij voorkeur uitgegaan van een gelijke verdeling van de kosten onder de Partners die belang ondervinden van de gezamenlijke activiteit. Enkel voor activiteiten waar dit uit oogpunt van redelijkheid en billijkheid noodzakelijk is, wordt een voor die activiteit passende andere verdeelsleutel toegepast, die in het jaarplan wordt vastgelegd.

4.3 *Inzet en verrekening van personele capaciteit*

- a. In het jaarplan wordt per activiteit vastgesteld hoeveel uren Partners zullen inzetten voor het komende jaar.
- b. De verdeling van de inzet aan personele capaciteit over de Partners dient zo evenwichtig mogelijk te zijn naar rato van de verwachte belangen die Partners van de gezamenlijke activiteiten per saldo ondervinden, zodanig dat naar redelijkheid en billijkheid een verevening plaatsvindt van de geraamde inzet van personele capaciteit van afzonderlijke Partners.
- c. Ter verrekening van de inzet aan personele capaciteit wordt bij voorkeur uitgegaan van een gelijke verdeling van de uurinzet onder de Partners die belang ondervinden van de gezamenlijke activiteiten. Enkel voor activiteiten waar dit uit oogpunt van redelijkheid en billijkheid noodzakelijk is, wordt een voor die activiteit passende andere verdeelsleutel toegepast, die in het jaarplan wordt vastgelegd.
- d. Indien uit het saldo van de in te zetten uren blijkt dat geen evenwichtige verdeling van de in te zetten uren bereikt wordt, dan kan een financiële verrekening worden toegepast om dit alsnog te bereiken. Dit wordt in het jaarplan vastgelegd.

4.4 *Baten van de samenwerking*

- a. De aan het eind van een jaar resterende ingebrachte positieve dan wel negatieve baten (inzet van middelen en uren) voor gezamenlijke activiteiten worden door het Afvalwaterteam verwerkt in de jaarlijkse aanpassing van het meerjarenprogramma.
- b. Overige baten, zoals kwaliteitsverbetering, milieuwinst of voordelen op de uitvoeringslasten van elk van de Partners, zijn voor de betreffende Partner en worden niet verdeeld.

4.5 *Risico's*

- a. De Regiegroep zal eenmaal per jaar een jaarlijkse voortgangsrapportage maken om inzicht te bieden in de kosten en tijdsbesteding. Aan het eind van een jaar vindt op basis van het jaarplan en het jaarverslag de formele verantwoording plaats.

- b. In geval van dreigende kostenoverschrijding zal dit vanuit de voortgangsrapportage door de Regiegroep worden gemeld aan de Stuurgroep.
- c. Over- en onderschrijdingen worden verwerkt in het eerstvolgende jaarplan waardoor tussentijdse besluiten van de Stuurgroep zoveel mogelijk worden voorkomen.

5. Slotbepaling

5.1 Wijzigingen van de overeenkomst

Deze overeenkomst kan slechts schriftelijk door Partners gezamenlijk worden gewijzigd of aangevuld.

5.2 Onvoorziene omstandigheden

Partners treden met elkaar in overleg in het geval zich onvoorziene omstandigheden voordoen welke van dien aard zijn dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van deze overeenkomst niet mag worden verwacht.

5.3 Geschillen

- a. Geschillen ter zake van de uitvoering van deze overeenkomst die niet in het Afvalwaterteam of de Regiegroep kunnen worden opgelost, worden in eerste instantie aan de Stuurgroep ter beslechting in der minne voorgelegd.
- b. Geschillen ter zake van de uitvoering van deze overeenkomst die niet door de Stuurgroep in der minne blijken te kunnen worden opgelost, kunnen door de Stuurgroep ter beslechting worden voorgelegd aan een arbitragecommissie, van bij voorkeur (oud-)bestuurders, waarbij elke geschilpartij een scheidsman aanwijst die vervolgens samen een onafhankelijke derde, tevens voorzitter, aanwijzen.

Opgemaakt en ondertekend in elfvoud op .. - 03 - 2013:

Daartoe krachtens art. 171, tweede lid, van de Gemeentewet door de burgemeester van hun gemeente gevolmachtigd en mitsdien namens die gemeente handelende en die verbindende, zulks ter uitvoering van het besluit van het college van hun gemeente:

- **Gemeente Best,**
datum besluit volmacht (...-...), datum collegebesluit (...-...)
Wethouder, de heer W.P.J.M. Gloudemans
- **Gemeente Boxtel,**
datum besluit volmacht (...-...), datum collegebesluit (...-...)
wethouder, de heer W.A.M. van de Langenberg
- **Gemeente Haaren,**
datum besluit volmacht (...-...), datum collegebesluit (...-...)
wethouder, de heer H.M.J. van den Dungen
- **Gemeente 's-Hertogenbosch,**
datum besluit volmacht (...-...), datum collegebesluit (...-...)
wethouder, de heer R.G.J. Schouten
- **Gemeente Heusden,**
datum besluit volmacht (...-...), datum collegebesluit (...-...)
wethouder, de heer K. van Bokhoven
- **Gemeente Oisterwijk,**
datum besluit volmacht (...-...), datum collegebesluit (...-...)
wethouder, de heer J.C.A.M. Wagenmakers
- **Gemeente Sint-Michielsgestel,**
datum besluit volmacht (...-...), datum collegebesluit (...-...)
wethouder, de heer J.A.H.M. Maas
- **Gemeente Sint-Oedenrode,**
datum besluit volmacht (...-...), datum collegebesluit (...-...)
wethouder, de heer R.A. Dekkers
- **Gemeente Vught,**
datum besluit volmacht (...-...), datum collegebesluit (...-...)
wethouder, de heer W.S. Seuren

Daartoe door het dagelijks bestuur (DB) van hun waterschap gevolmachtigd en mitsdien namens dat waterschap handelende en die verbindende, zulks ter uitvoering van het besluit van het dagelijks bestuur van hun waterschap:

- **Waterschap Aa en Maas,**
datum besluit volmacht (...-...), datum DB-besluit (...-...)
lid dagelijks bestuur, mevrouw F. van de Ven – Van Lee
- **Waterschap De Dommel,**
datum besluit volmacht (...-...), datum DB-besluit (...-...)
lid dagelijks bestuur, de heer B.J.M. Besselink